Uusiutuvan energian RED III- direktiivin täytäntöönpano – ympäristöministeriön vastine

HE 42/2025 vp

Ympäristövaliokunta 22.5.2025

Lainsäädäntöneuvos Piia Kähkölä, ympäristöministeriö

Määritelmät

- **Pumppuvoimaa** pidetään RED-direktiivin soveltamisessa **energiavarastona**
  - Tämän puolesta puhuu myös se, että pumppuvoimalla tuotettua energiaa ei RED-direktiivin mukaan saa huomioida laskettaessa jäsenvaltion uusiutuvista lähteistä tuotetun sähkön kokonaisloppukulutusta
- **Energiavarastojen ja verkkoon liittämiseksi tarvittavien rakenteiden** mainitsemin uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmässä
  - Ympäristöministeriö esittää, että maininta varastoista ja verkkoon liittämiseksi tarvittavista rakenteista lisättäisiin määräaikoja koskevaan 10 §:ään
- Samalla paikalla sijaitsevat **energiavarastot** ja **aurinkoenergialaitteet**
  - Määritelmät voidaan täytäntöönpanon varmistamiseksi lisätä määritelmiä koskevaan 3 §:ään
  - Sisällöltään määritelmien tulisi täytäntöönpanon varmistamiseksi vastata direktiivin sanamuotoa

Menettelyiden määräaikojen laskemissäännöt ja pituudet

- Määräaikojen **laskemisäännöt ja määräaikojen pituudet esitetään** pidettäväksi esityksen mukaisesti direktiivin mukaisena, kansallista lisäsääntelyä välttäen
  - Direktiivin täytäntöönpanossa on ollut lähtökohtana direktiivinmukaisuus, ja kansallista lisäsääntelyä on pyritty välttämään
  - Direktiivin vaatimuksia tiukemmasta kansallisesta lisäsääntelystä aiheutuisi toimivaltaisille lupaviranomaisille vaikutuksia, joita ei ole esityksessä arvioitu

Ympäristöarviointien sisältyminen määräaikoihin

16 artikla Lupamenettelyn organisointi ja pääperiaatteet

1. Lupamenettely kattaa kaikki asiaankuuluvat hallinnolliset luvat, jotka koskevat uusiutuvan energian tuotantolaitosten, myös eri uusiutuvia energialähteitä yhdistävien laitosten, lämpöpumppujen ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen, mukaan lukien sähkö- ja lämpölaitokset, rakentamista, päivittämistä ja käyttöä, sekä omaisuuserät, jotka ovat tarpeen tällaisten laitosten, lämpöpumppujen ja varastojen sähköverkkoon liittämistä ja uusiutuvan energian lämmitys- ja jäähdytysverkkoihin liittämistä varten, mukaan lukien sähköverkkoon liittämistä koskevat luvat ja vaadittaessa **ympäristöarvioinnit**. **Lupamenettelyyn on sisällyttävä kaikki hallinnolliset vaiheet 2 kohdan mukaisesta lupahakemuksen täydellisyyden toteamisesta** siihen asti, kun asiaankuuluva toimivaltainen viranomainen tai asiaankuuluvat toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat lupamenettelyn tulosta koskevan lopullisen päätöksen.

Ympäristöarviointien sisältyminen määräaikoihin

- YVA-menettelyssä valmisteltava asiakirja, ympäristövaikutusten arviointiselostus, ei ole lupahakemus
  - YVA-menettely ei pääty lupaan tai edes hallinnolliseen päätökseen
  - YVA-yhteysviranomainen antaa YVA-selostuksesta perustellun päätelmän, johon ei liity esimerkiksi muutoksenhakuoikeutta
  - Perusteltu päätelmä tulee ottaa aikanaan varsinaisen luvan myöntämisessä huomioon
- Natura-arviointi ei ole lupahakemus
  - Viranomainen antaa lausunnon Natura-arvioinnista ja se tulee ottaa aikanaan varsinainen luvan myöntämisessä huomioon
- Kansallisesti YVAa ja Natura-arviointia käytetään usein hankkeen **suunnittelun välineenä** huomattavasti aikaisemmin varsinaisen lupahakemuksen vireilletuloa

Nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle jätettävät alueet

- ”Metsien ja peltojen” jättäminen nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle perustuu hallitusohjelmaan
  - RED-direktiivin lähtökohtana on asettaa alueiden nimeämisessä etusijalle rakennetut alueet
  - ➢ metsämaalle rakennettavien tuotantolaitosten ei muutenkaan direktiivin näkökulmasta tulisi olla ensisijalla alueita nimettäessä
- Ulkopuolelle jätettävien alueiden listauksen lisäysehdotukset eivät olisi tarkoituksenmukaisia, monet mainituista alueista saattaisivat kuitenkin jäädä nimettävien alueiden ulkopuolelle jo siksi, että nimettävällä alueella tuotetusta energiasta ei saisi olla odotettavissa merkittäviä ympäristövaikutuksia

Maanomistajien ja maakunnan liittojen osallistuminen nopean kehittämisen alueiden nimeämiseen

- Nopean kehittämisen alueiden nimeämisellä ei tehtäisi aluevarauksia, joilla rajoitettaisiin maanomistajien tai maakunnan liittojen oikeuksia
- Nimeämismenettelyn hallinnollista taakkaa ei pidetä tarkoituksenmukaisena lisätä maanomistajia tai maakunnan liittoja koskevalla lisäsääntelyllä

Muutoksenhakuoikeus

- Nopean kehittämisen alueiden seulontapäätöksellä määritettäisiin käytännössä se, pääseekö yksittäinen hanke RED-direktiivin mahdollistamalla tavalla YVA-menettelyä ja Natura-arviointia koskevan vapautuksen piiriin
  - YVA-direktiivi edellyttää, että yleisöllä, jota asia koskee (ml. järjestöt) on oikeus saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi sen soveltamisalassa olevien hankkeiden (YVA-)menettelyjen laillisuus
  - ➢ yleisöllä, jota asia koskee, tulisi olla mahdollisuus saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi YVA-menettelyä koskevan vapautuksen laillisuus
  - Järjestöt voivat hakea muutosta esim. rakentamislupaan vain silloin, kun on kyse YVA-lain soveltamisalassa olevasta hankkeesta
  - ➢ YVA-vapautuksen saaneita hankkeita koskevaan lupaan ei ole järjestöjen muutoksenhakuoikeutta
- Nopean kehittämisen alueen nimeämispäätöksellä ei olisi sellaisia oikeusvaikutuksia, joiden osalta järjestöillä tulisi olla muutoksenhakuoikeus

Kiitokset!

Piia Kähkölä
Piia.kahkola@gov.fi
+358 400 143 971

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi